

Spolufinancováno
Evropskou unií

MINISTERSTVO
PRO MÍSTNÍ
ROZVOJ ČR

Analýza lokalit rezidenční segregace

srpen 2025

Spolufinancováno
Evropskou unií

MINISTERSTVO
PRO MÍSTNÍ
ROZVOJ ČR

Přírodovědecká fakulta
Univerzita Karlova

Základní informace

Název projektu: Centrum podpory a rozvoje aktivit směřujících k desegregaci v území

Číslo projektu: CZ.03.02.02/00/22_004/0003844

Název výstupu: Analýza lokalit rezidenční segregace

Typ výstupu: Dílčí datový a analytický výstup

Datum vyhotovení: srpen 2025

Řešitelský tým: Luděk Sýkora

Univerzita Karlova, Přírodovědecká fakulta, Katedra sociální geografie
a regionálního rozvoje, Centrum pro výzkum měst a regionů

Manažerské shrnutí

Výstupem je datová sada zahrnující výsledky hodnocení segregace i analytická data za období 2015-2023 a analytický komentář k situaci a vývojovým trendům segregace.

Období 2015-2023 lze z hlediska vývoje segregace rozdělit do dvou základních etap. První etapu období od roku 2015 do 1.1.2020, tj. před začátkem pandemie Covid-19 a sérií navazujících krizí a nejistot charakterizoval významný pokles počtu SPO PNZ. Ve stejném období ale rostl počet lokalit extrémní segregace a počet SPO PNZ v těchto lokalitách. V ostatních lokalitách segregace byl pokles výrazně nižší než u celkového počtu SPO PNZ a v nesegregovaných lokalitách.

V letech 2020-2023 počet lokalit segregace a počet SPO PNZ v těchto lokalitách stagnoval (mírně rostl v případě lokalit extrémní segregace). SPO PNZ a jejich podíl na obyvatelstvu rostl rychleji v územích mimo lokality segregace. Na tomto vývojovém trendu je patrné, že v období společenských krizí se negativní důsledky začínají dotýkat širšího okruhu obyvatel.

Značně vysoký zůstává a přetrvává podíl SPO PNZ na počtu obyvatel v lokalitách extrémní a vysoké segregace, kde se pohybuje na úrovni 29-30 % respektive 22-24 %.

Česko se vyznačuje mimořádnou regionální polarizací mezi kraji Ústeckým a Moravskoslezským, kde se koncentruje 64 % všech SPO PNZ, kteří jsou zároveň segregovaní (soustředění v lokalitách segregace), a ostatními regiony Česka. Oba kraje koncentrující segregovanou populaci SPO PNZ, Ústecký a Moravskoslezský, se navíc vnitřně vyznačují mimořádnou mírou koncentrace SPO PNZ v segregovaných lokalitách. V těchto krajích dochází k vzájemnému umocňování, posilování a působení regionálních disparit a lokální segregace.

Úvod

Zadaným výstupem je:

- analýza lokalit rezidenční segregace na úrovni ZSJ nebo nižší pro roky 2021 a 2022, včetně popisu a interpretace vývojových trendů na základě komparace s předchozími lety a typologie segregovaných lokalit

Upřesnění výstupu podle objednávky zahrnuje:

- aktualizaci dat o sociálním vyloučení (včetně získání dat) za rok 2021 a 2022, jejich zpracování a vyhodnocení podle Metodiky identifikace lokalit rezidenční segregace (tj. identifikace lokalit koncentrace sociálně vyloučených osob v území ČR) na úrovni ZSJ (základních sídelních jednotek) nebo nižší
- využití výsledků pro vizualizaci dat: vytvoření nových datových vrstev pro aktualizovaná data v on-line mapové a datové aplikaci v prostředí ArcGIS (ESRI) s možností integrace do mapového serveru spravovaného MMR (jde o samostatný výstup)
- průběžnou spolupráci se zadavatelem s přihlédnutím k uživatelské přívětivosti (uživateli budou mj. partneři projektu z řad obcí, krajů apod.) a s využitím inovativních technologických řešení.

Analýza lokalit rezidenční segregace na úrovni ZSJ byla zpracována pro Centrum podpory a rozvoje aktivit směřujících k desegregaci v území, Reg.č. CZ.03.02.02/00/22_004/0003844, Odbor (agentura) pro sociální začleňování, Ministerstvo pro místní rozvoj České republiky.

Výsledek je součástí implementace a dalšího rozvíjení výstupů projektu „Vývojová dynamika segregace a sociálního vyloučení v území“ podpořeného Technologickou agenturou ČR v rámci programu Éta (č. projektu TL02000479), kde je MMR ČR aplikačním garantem.

Aktuální analýzy segregace a dlouhodobé hodnocení dynamiky segregace jsou rovněž součástí řešení projektu „Prostorová a časová dynamika sociálního vyloučení a segregace (23-08311S)“ podpořeného Grantovou agenturou ČR.

I. Řešení

Řešení úkolu spočívá v aktualizaci, respektive doplnění dat za období 2015-2020, jež využívala aplikace Lokality sociálního vyloučení a segregace, které vizualizovala lokality segregace, míru absorpční kapacity a podkladová analytická data za rok 2020¹. Podle zadání měla analýza lokalit segregace aktualizovat a doplnit data za roky 2021 a 2022.

Vzhledem ke skutečnosti, že MPSV ČR poskytlo i data za rok 2023, analýzu a vizualizaci jsme oproti zadání doplnili a tím rozšířili také o rok 2023 (stav k 1.1.2024).

Díky tomu, že nám MPSV ČR umožnilo využít individuální data o SPO PNZ (společně posuzované osoby pro poskytnutí příspěvku na živobytí) lokalizovaná do úrovně adres, respektive adresních bodů, a to zpětně od roku 2015, bylo možné data zpracovat a vyhodnotit v jednotné územní struktuře až do úrovně základních sídelních jednotek (ZSJ) za celé období 2015-2023. Data byla zpracována pro územní strukturu k 1.1.2023.

Data byla následně zpracována pro vizualizaci v Mapové a datové aplikaci Lokality sociálního vyloučení a segregace 2015-2023, která je dostupná na adrese:

<https://experience.arcgis.com/experience/8e6ffde6b353450bb3a733330a323bb2/page/2023>

II. Metodický postup identifikace a hodnocení lokalit segregace

Lokality sociálního vyloučení a segregace pro roky 2015-2023 byly vymezené na základě „Metodiky identifikace a hodnocení lokalit segregace“ (Sýkora 2023a). Kromě toho a shodně s předchozí mapovou a datovou aplikací Lokality sociálního vyloučení a segregace byla rovněž vyhodnocena negativní a pozitivní absorpční kapacita, tj. potřeba desegregovat a možnost umístění osob v hmotné nouzi v lokalitách, a to podle „Metodiky stanovení absorpční kapacity lokalit a hodnocení absorpční kapacity na úrovni měst, obcí a regionů“ (Sýkora 2023b).

¹ <https://cuni.maps.arcgis.com/apps/webappviewer/index.html?id=b97fd78ed7a74eb1b8c91652f6a4f308>

Lokality rezidenční segregace byly identifikované na základě dat o faktickém bydlišti příjemců příspěvku na živobytí (základní dávky pomoci v hmotné nouzi poskytované na úrovni domácnosti, tzv. společně posuzovaným osobám pro poskytnutí příspěvku na živobytí – SPO PNZ), které poskytlo MPSV ČR a dat o bydlišti obyvatel z ČSÚ.

Jelikož je počet obyvatel v ZSJ zjišťován při Sčítání lidu, domů a bytů (SLDB), tj. jednou za deset let a údaje tudíž v některých územích velmi rychle zastarávají, respektive nemusí odpovídat aktuální situaci, tak pro potřeby identifikace a hodnocení lokalit segregace používáme specifický metodický postup modelování počtu obyvatel v ZSJ, a to rozpočítáním počtu obyvatel na úrovni obcí a městských částí, za něž ČSÚ poskytuje průběžné každoroční populační bilance, do úrovně ZSJ na základě počátečního stavu obyvatel ze SLDB, ztrát a přírůstků bytového fondu. Údaje ČSÚ slouží jako vstupní data o počtech obyvatel na úrovni obcí (a vyšších územních jednotek) a údaje ze Sčítání lidu, domů a bytů kombinované s údaji z RUIAN jako východisko pro modelování distribuce obyvatel mezi ZSJ v obci. Pro modelování počtu obyvatel v letech 2015-2019 byly využity data ze SLDB 2011 a pro modelování počtu obyvatel v letech 2020-2023 data ze SLDB 2021.

Od datové sady za roky 2015-2020 využitě pro potřeby předchozí aplikace „Lokality sociálního vyloučení a segregace“ se nová datová sada a její příprava liší v mnoha ohledech. Pro analýzy byly využita individuální data o SPO PNZ (společně posuzované osoby pro poskytnutí příspěvku na živobytí) lokalizovaná do úrovně adres, respektive adresních bodů, a to zpětně od roku 2015. Data v tomto formátu laskavě poskytlo MPSV ČR po mnoha letech jednání a argumentace potřebnosti přesné geolokace, zejména s ohledem na srovnatelnost dat v časových řadách. Díky tomu bylo možné data zpracovat a vyhodnotit v jednotné územní struktuře, až do úrovně základních sídelních jednotek (ZSJ) a to za celé období 2015-2023. Data byla zpracována pro územní strukturu k 1.1.2023. Poskytnutá data a jejich diskuse s MPSV ČR zároveň ukázala, že v předchozích letech, tj. i v mapě za rok 2020, byla data neúplná a nezahrnovala ca 5-10 % SPO PNZ, u nichž nebyla explicitně uvedena adresa bytu. MPSV upřesnění adresy na základě poskytnutí různých forem adres, což umožnilo geolokalizovat všechny SPO PNZ a doplnit a opravit historická data za roky 2015-2020. Doplnění a úprava vstupních dat neovlivnila zásadním způsobem výsledky hodnocení. Na úrovni jednotlivých lokalit došlo spíše k drobným úpravám hodnot a indikátorů pouze s drobnými individuálními posuny v hodnocení na úrovni některých lokalit. Za všechny roky pak byla s těmito daty nově

vypracována analýza vedoucí k identifikaci lokalit segregace a spočítání absorpčních kapacit.

Metodický postup identifikace lokalit sociálního vyloučení a segregace a výpočtu absorpčních kapacit zde není samostatně rozepsán, jelikož je dostupný z „Metodiky identifikace a hodnocení lokalit segregace“ (Sýkora 2023a) a „Metodiky stanovení absorpční kapacity lokalit a hodnocení absorpční kapacity na úrovni měst, obcí a regionů“ (Sýkora 2023b).

III. Výstup ve formě datové sady

Výsledná datová sada je předána jako soubor Mapa segregace 2015-2023 ve formátu XLS. Všechna data jsou na jednom listu a zahrnují údaje za 23584 územních jednotek (ZSJ a vojenské újezdy) pokrývajících celé území Česka. Za každou ZSJ jsou uvedeny údaje:

Územní identifikace

- Kód ZSJ
- Název ZSJ
- Kód obec
- Název obec
- Kód SO ORP
- Název SO ORP
- Kód kraj
- Název kraj

Vstupní podkladová analytická data

- Počet obyvatel ZSJ, rok, měsíc (06 - počet obyvatel v šestém měsíci červnu, 12 - počet obyvatel v prosinci)
- Počet SPO PNZ (společně posuzovaných osob pro poskytnutí příspěvku na živobytí), rok, měsíc
- Podíl SPO PNZ, rok, měsíc

- Lokalizační kvocient SPO PNZ, rok, měsíc – lokalizační kvocient LQ ukazuje nadprůměrný výskyt SPO PNZ v ZSJ, LQ zohledňuje místní kontext příslušného SO ORP a zároveň národní kontext Česka

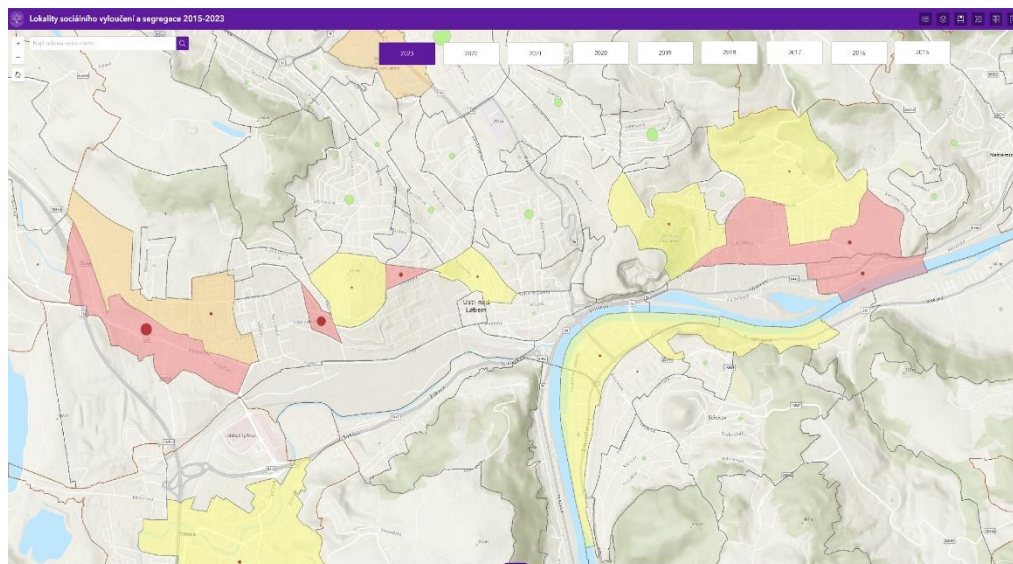
Výsledky hodnocení segregace a sociálního vyloučení

- Absorpční kapacita SPO PNZ, rok, měsíc – negativní absorpční kapacita ukazuje počet SPO PNZ o něž je potřeba snížit existující stav, aby ZSJ nebyla hodnocena jako lokalita koncentrace a nepřekračovala kritické hodnoty podílu a lokalizačního kvocientu (nadprůměrného zastoupení) SPO PNZ, pozitivní absorpční kapacita ukazuje počet SPO PNZ, který je možné v lokalitě ubytovat nad rámec stávajícího počtu SPO PNZ, aniž by došlo k překročení hraničních hodnot spojených s riziky segregace
- Segregace, rok – finální hodnocení segregace, které zohledňuje hodnocení stavu k 31. 12. daného roku a zároveň hodnocení situace za období dvou předchozích let.

Data byla zpracována pro vizualizaci v mapové a datové aplikaci Lokality sociálního vyloučení a segregace 2015-2023 a zároveň jsou v prostředí této aplikace dostupná uživatelům. Aplikace a data jsou dostupná na adrese:

<https://experience.arcgis.com/experience/8e6ffde6b353450bb3a733330a323bb2/page/2023>

Obrázek 1: Aplikace Lokality sociálního vyloučení a segregace 2015-2023

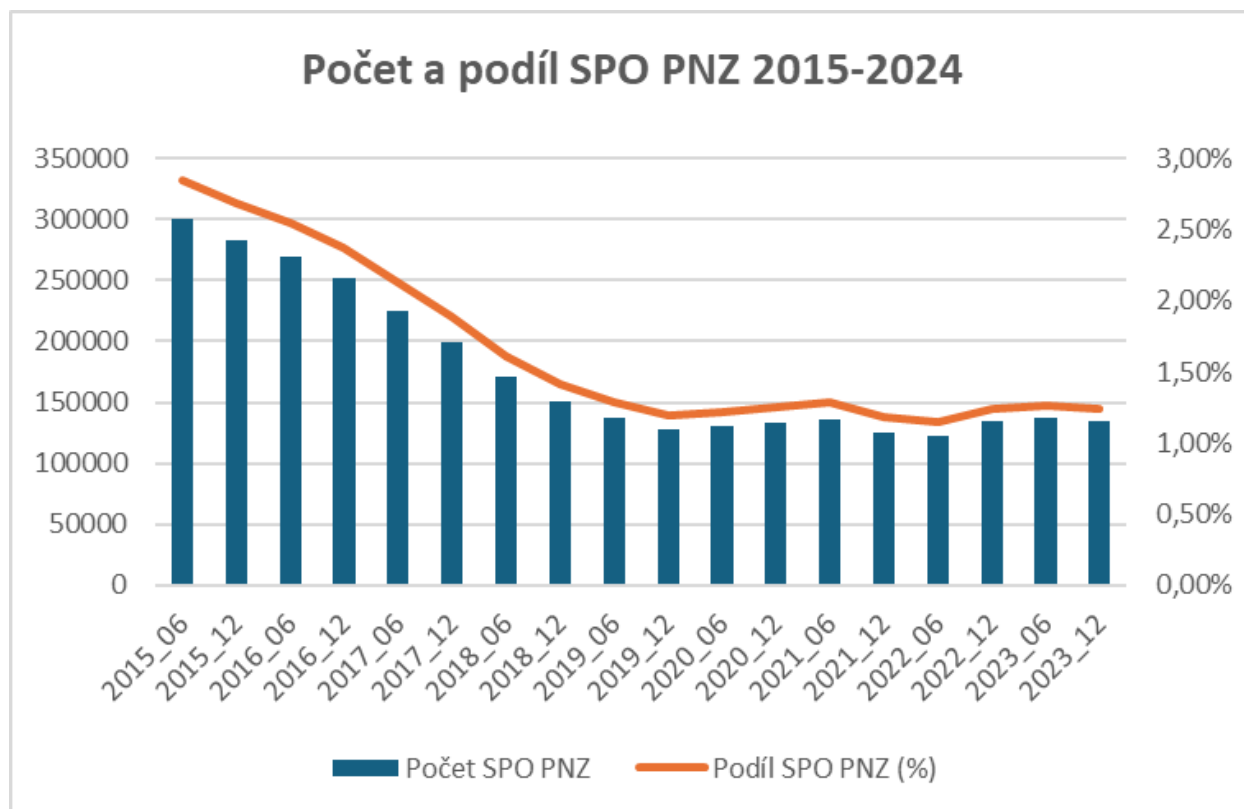

IV. Analýza lokalit rezidenční segregace: dynamika vývoje 2015-2023

Období 2015-2023 lze z hlediska vývoje počtu obyvatel v hmotné nouzi rozdělit do dvou základních etap. První etapu období od roku 2015 do 1.1.2020, tj. před začátkem pandemie Covid-19 a sérií navazujících krizí a nejistot (energetická, válka na Ukrajině, další krize a konflikty) charakterizoval významný pokles počtu SPO PNZ na méně než polovinu výchozího stavu (Obrázek 2). V prosinci 2019 byl počet SPO PNZ 128 tis. v úrovni 43 % stavu 300 tis. SPO PNZ z konce června 2015 (Tabulka 1).

V druhém období let 2020 až 2023 v podstatě stagnoval, respektive pouze mírně fluktoval v rozmezí 122 až 138 tis. SPO PNZ (Obrázek 2, Tabulka 1). Ke konci tohoto období byl počet SPO PNZ a podíl SPO PNZ na obyvatelstvu jen mírně vyšší (135 tis. / 1,2 %) než koncem roku 2019 (128 tis. / 1,24 %).

Obrázek 2: Vývoj počtu SPO PNZ a jejich podílu na obyvatelstvu Česka 2015-2024

Tabulka 1: Počet a podíl SPO PNZ 2015-2023

Rok_měsíc	Počet SPO PNZ	Podíl SPO PNZ (%)	Rok_měsíc	Počet SPO PNZ	Podíl SPO PNZ (%)
2015_06	300111	2,85%	2020_06	130263	1,22%
2015_12	283591	2,69%	2020_12	133574	1,25%
2016_06	268790	2,54%	2021_06	135616	1,29%
2016_12	251372	2,38%	2021_12	124545	1,18%
2017_06	225235	2,13%	2022_06	122779	1,15%
2017_12	199964	1,88%	2022_12	134565	1,24%
2018_06	170777	1,61%	2023_06	137490	1,27%
2018_12	150911	1,42%	2023_12	135061	1,24%
2019_06	137160	1,29%			
2019_12	128205	1,20%			

Snižování počtu SPO PNZ v letech 2015 až 2020 ale neodpovídalo snižování koncentrace osob v hmotné nouzi (SPO PNZ) v lokalitách segregace. Zatímco se v ČR snižoval počet obyvatel ohrožených sociálním vyloučením (SPO PNZ), počet lokalit extrémní segregace a počet SPO PNZ v těchto lokalitách rostl (Tabulka 2 a 3). Počet lokalit segregace celkem a počet SPO PNZ v lokalitách segregace sice klesal, ale podstatně pomalejším tempem, než klesal počet SPO PNZ v celém Česku. K 31.12.2019 bylo v lokalitách extrémní segregace 150 % počtu SPO PNZ z 31.12.2015. Ve všech lokalitách segregace byl počet SPO PNZ v úrovni 61 % stavu z prosince 2015 zatímco ve všech ostatních lokalitách se počet SPO PNZ snížil na méně než 40 %.

Tabulka 2: Počet lokalit segregace (ZSJ)

Segregace	2015_12	2016_12	2017_12	2018_12	2019_12	2020_12	2021_12	2022_12	2023_12
A Extrémní	35	38	43	42	42	42	39	50	46
B Vysoká	175	171	156	104	100	104	100	117	96
C Střední	345	352	361	306	268	263	243	312	258
LS Celkem	555	561	560	452	410	409	382	479	400
D Nízká	23 029	23 023	23 024	23 132	23 174	23 175	23 202	23 105	23 184
Celkem	23 584	23 584	23 584	23 584	23 584	23 584	23 584	23 584	23 584

V Česku tak v období 2015-2020 docházelo k růstu prostorové koncentrace sociálního vyloučení do vybraných lokalit s již vysokými koncentracemi sociálního vyloučení. Narůstala tak sociálně-prostorová polarizace mezi stavem a vývojem v lokalitách

sociálního vyloučení a ostatními lokalitami. Na základě těchto poznatků lze usuzovat, že:

- Život v sociálně vyloučené lokalitě dramaticky snižuje schopnost vymanit se ze stavu sociálního ohrožení a vyloučení
- Přestože se obecně v Česku situace značně zlepšovala (z pohledu počtu obyvatel ohrožených sociálním vyloučením), v sociálně vyloučených lokalitách tomu tak nebylo. Naopak, narůstala koncentrace sociálního vyloučení v nejproblematictějších lokalitách (extrémní koncentrace).

Tabulka 3: Počet SPO PNZ v lokalitách segregace (ZSJ)

Segregace	2015_12	2016_12	2017_12	2018_12	2019_12	2020_12	2021_12	2022_12	2023_12
A Extrémní	9 340	12 262	15 166	14 018	14 094	15 105	15 623	18 200	16 587
B Vysoká	34 759	29 604	19 937	9 989	5 897	5 976	5 849	6 197	5 853
C Střední	29 717	31 724	32 799	28 635	24 829	24 834	22 113	29 550	23 453
LS Celkem	73 816	73 590	67 902	52 642	44 820	45 915	43 585	53 947	45 893
D Nízká	209 775	177 782	132 062	98 269	83 385	87 659	80 960	80 618	89 168
Celkem	283 591	251 372	199 964	150 911	128 205	133 574	124 545	134 565	135 061

V období let 2020-2023 se počty lokalit segregace i počty SPO PNZ v lokalitách segregace nijak dramaticky neměnily (Tabulka 2 a 3). Mírně se zvýšil počet lokalit extrémní segregace a počet SPO PNZ v lokalitách extrémní segregace (o 18 %) zatímco stagnoval počet lokalit a SPO PNZ v lokalitách vysoké segregace a mírně poklesl v lokalitách střední segregace.

Podíl SPO PNZ koncentrovaných v lokalitách extrémní segregace z celkového počtu SPO PNZ v Česku narostl v prosinci 2022 na 13,5 % oproti 3,3 % v prosinci 2015 (Tabulka 4), což představuje více než 4násobný růst. Všechny lokality segregace v prosinci 2022 koncentrovaly 40,1 % SPO PNZ oproti 26 % v prosinci 2015, což je více než 1,5násobek. V roce 2023 nicméně došlo k výraznějšímu snížení počtu lokalit segregace i počtu SPO PNZ v lokalitách segregace oproti roku 2022. V tomto kontextu je nutné poznamenat, že vymezení lokalit segregace 2022 zahrnovalo stav za roky 2022 a 2021, tj. roky značně zasažené krizemi a nejistotami, zatímco hodnocení za rok 2023 sice reflektuje I situaci v roce 2022, ale posuzuje ji společně se situací v roce 2023.

Počet SPO PNZ a jejich podíl na obyvatelstvu narostl v roce 2023 v územích mimo lokality segregace. Na tomto vývojovém trendu je patrné, že v období společenských krizí se negativní důsledky začínají dotýkat širšího okruhu obyvatel. V případě pozitivního společenského vývoje pak lze očekávat, že tito obyvatelé, nyní se nacházející v situaci hmotné nouze, ale žijící mimo lokality segregace budou mít větší šanci se z takové situace vymanit.

Tabulka 4: Podíl SPO PNZ v lokalitách segregace na SPO PNZ v Česku

Segregace	2015_12	2016_12	2017_12	2018_12	2019_12	2020_12	2021_12	2022_12	2023_12
A Extrémní	3,29%	4,88%	7,58%	9,29%	10,99%	11,31%	12,54%	13,53%	12,28%
B Vysoká	12,26%	11,78%	9,97%	6,62%	4,60%	4,47%	4,70%	4,61%	4,33%
C Střední	10,48%	12,62%	16,40%	18,97%	19,37%	18,59%	17,76%	21,96%	17,36%
LS Celkem	26,03%	29,28%	33,96%	34,88%	34,96%	34,37%	35,00%	40,09%	33,98%
D Nízká	73,97%	70,72%	66,04%	65,12%	65,04%	65,63%	65,00%	59,91%	66,02%
Celkem	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%

V posledních čtyřech letech 2020-2023 se podíl SPO PNZ na počtu obyvatel v lokalitách extrémní segregace pohybuje na úrovni 28-30 %. Tento podíl je velmi vysoký i v lokalitách vysoké koncentrace, kde se pohybuje kolem 22-24 % (jde o lokality, které mohou mít relativně vysoký podíl SPO PNZ, ale při jejich menším absolutním počtu v rozmezí 25-99). zatímco je podstatně nižší v úrovni 7-8 % v lokalitách střední segregace (Tabulka 5). Mimo lokality segregace se ale podíl SPO PNZ na počtech obyvatel pohybuje v úrovni pouhých 0,8 %.

Tabulka 5: Podíl SPO PNZ v lokalitách segregace na počtu obyvatel v lokalitách segregace

Segregace	2015_12	2016_12	2017_12	2018_12	2019_12	2020_12	2021_12	2022_12	2023_12
A Extrémní	51,13%	45,83%	38,29%	33,17%	28,70%	29,12%	29,54%	27,68%	29,23%
B Vysoká	24,75%	23,53%	20,58%	20,93%	21,58%	23,54%	23,37%	22,11%	24,10%
C Střední	10,92%	10,28%	8,60%	8,06%	7,62%	7,41%	7,15%	6,35%	7,42%
LK Celkem	17,13%	15,96%	13,11%	11,82%	11,14%	11,14%	11,25%	9,65%	11,56%
D Nízká	2,07%	1,76%	1,31%	0,96%	0,81%	0,85%	0,80%	0,79%	0,85%
Celkem	2,69%	2,38%	1,88%	1,42%	1,20%	1,25%	1,18%	1,24%	1,24%

Česko se vyznačuje mimořádnou regionální polarizací z hlediska zastoupení obyvatel ohrožených sociálním vyloučením a míry jejich soustředění v lokalitách segregace. Jde o zásadní regionální disparitu mezi kraji Ústeckým a Moravskoslezským, kde se koncentruje 64 % všech SPO PNZ, kteří jsou zároveň segregovaní (soustředění v lokalitách segregace), a ostatními regiony Česka (Tabulka 6).

Tabulka 6: Podíl kraje na Česku: SPO PNZ v lokalitách segregace

kraj	2015_12	2016_12	2017_12	2018_12	2019_12	2020_12	2021_12	2022_12	2023_12
Moravskoslezský kraj	28,36%	28,88%	29,11%	32,53%	34,42%	33,74%	33,98%	32,40%	32,95%
Ústecký kraj	28,74%	28,54%	29,30%	30,02%	29,16%	30,50%	31,97%	29,95%	30,80%
Jihomoravský kraj	8,04%	8,18%	7,92%	8,86%	9,36%	8,78%	8,93%	7,23%	7,26%
Olomoucký kraj	6,45%	6,31%	6,20%	5,93%	5,87%	5,48%	4,77%	6,17%	5,11%
Středočeský kraj	5,29%	5,46%	5,52%	4,64%	4,63%	4,27%	3,84%	4,82%	4,38%
Liberecký kraj	3,31%	3,65%	3,69%	3,21%	2,96%	3,45%	3,54%	3,77%	3,87%
Karlovarský kraj	3,60%	4,06%	4,67%	4,38%	4,11%	4,10%	3,50%	3,72%	3,76%
Královéhradecký kraj	3,17%	3,15%	3,18%	2,24%	2,28%	2,46%	2,19%	2,85%	2,89%
Jihočeský kraj	3,21%	2,81%	2,90%	1,98%	1,08%	1,17%	1,05%	2,18%	2,01%
Pardubický kraj	2,10%	1,96%	1,82%	1,70%	1,44%	1,33%	1,27%	1,50%	1,89%
Plzeňský kraj	2,65%	2,16%	1,46%	0,97%	1,16%	1,36%	1,50%	1,49%	1,60%
Kraj Vysočina	1,73%	1,65%	1,19%	0,88%	1,02%	1,14%	1,21%	1,17%	1,26%
Zlínský kraj	2,12%	1,86%	1,92%	1,67%	1,63%	1,35%	1,45%	1,68%	1,22%
Hlavní město Praha	1,23%	1,32%	1,11%	1,01%	0,88%	0,88%	0,78%	1,07%	1,00%

Pokud porovnáme podíl kraje na počtu obyvatel s podílem kraje na segregovaných SPO PNZ, pak jsou nadprůměrné hodnoty (index vyšší než 1) rovněž v Karlovarském kraji. V některých letech takových hodnot dosahoval i Olomoucký kraj a pomalu se k nim blíží kraj Liberecký (Tabulka 7).

Oba kraje koncentrující segregovanou populaci SPO PNZ, Ústecký a Moravskoslezský, se navíc vnitřně vyznačují mimořádnou mírou koncentrace SPO PNZ v segregovaných lokalitách (v roce 2023, 55 % Ústecký kraj a 49,5 % Moravskoslezský kraj), která se od roku 2015 do roku 2022 výrazně zvyšovala (Tabulka 8).

Velká města se navíc vyznačují značnou územní polarizací částí s lokalitami segregace a potřebou desegregovat (zápornou absorpční kapacitou) a čtvrtí s nízkým podílem obyvatel v hmotné nouzi (SPO PNZ), bez segregovaných lokalit a nezanedbatelnou absorpční kapacitou (Obrázek 2). V těchto krajích dochází k vzájemnému umocňování, posilování a působení regionálních disparit a lokální segregace.

Podrobný vhled do situace v územní umožňuje mapová a datová aplikace „Lokality sociálního vyloučení a segregace 2015-2023“, která je dostupná na adrese

<https://experience.arcgis.com/experience/8e6ffde6b353450bb3a733330a323bb2/page/2023>.

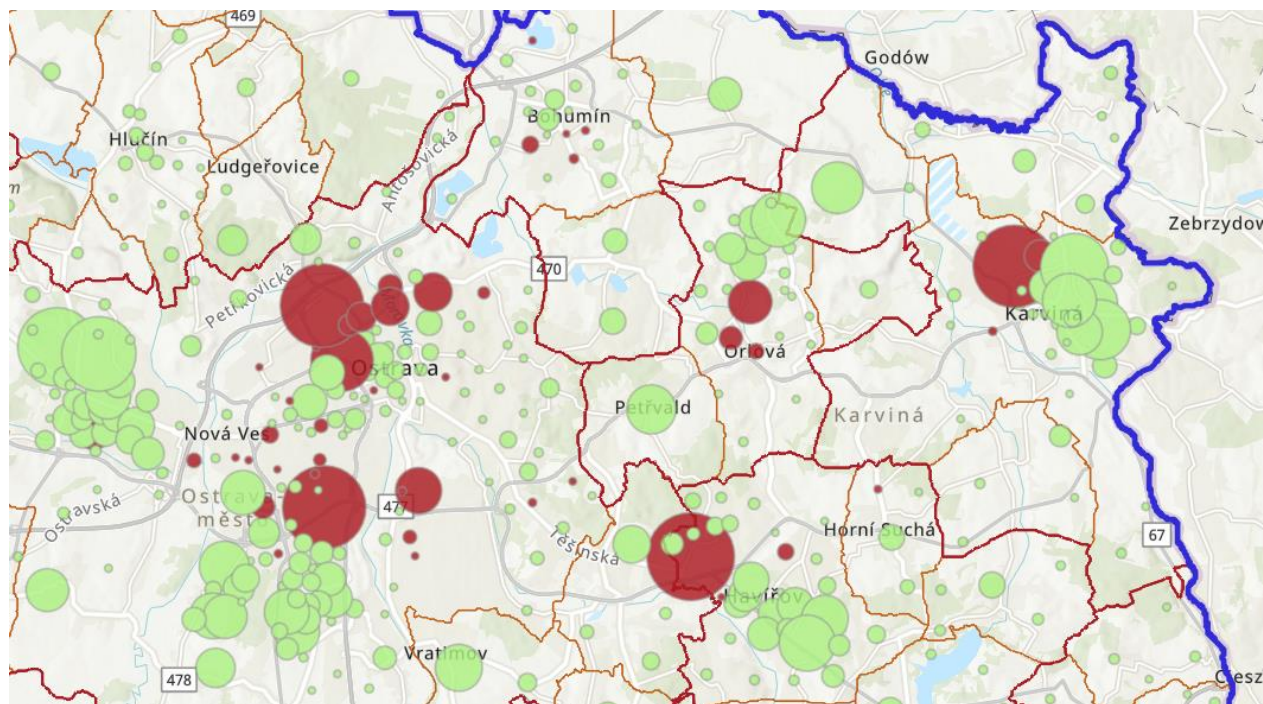
Tabulka 7: Poměr mezi podílem kraje na SPO PNZ v lokalitách segregace a podílem kraje na počtu obyvatel

kraj	2015_12	2016_12	2017_12	2018_12	2019_12	2020_12	2021_12	2022_12	2023_12
Ústecký kraj	3,69	3,68	3,79	3,89	3,80	3,99	4,21	3,99	4,14
Moravskoslezský kraj	2,47	2,53	2,56	2,88	3,07	3,03	3,03	2,95	3,02
Karlovarský kraj	1,28	1,45	1,68	1,58	1,49	1,50	1,30	1,37	1,39
Liberecký kraj	0,79	0,88	0,89	0,77	0,71	0,83	0,85	0,91	0,94
Olomoucký kraj	1,07	1,05	1,04	1,00	0,99	0,93	0,81	1,06	0,88
Jihomoravský kraj	0,72	0,73	0,71	0,79	0,84	0,79	0,79	0,64	0,65
Královéhradecký kraj	0,61	0,61	0,61	0,43	0,44	0,48	0,42	0,56	0,57
Pardubický kraj	0,43	0,40	0,37	0,35	0,29	0,27	0,26	0,31	0,39
Jihočeský kraj	0,53	0,47	0,48	0,33	0,18	0,19	0,17	0,36	0,33
Středočeský kraj	0,42	0,43	0,43	0,36	0,36	0,33	0,29	0,36	0,33
Plzeňský kraj	0,49	0,39	0,27	0,18	0,21	0,25	0,27	0,27	0,28
Kraj Vysočina	0,36	0,34	0,25	0,18	0,21	0,24	0,25	0,25	0,26
Zlínský kraj	0,38	0,34	0,35	0,30	0,30	0,25	0,27	0,31	0,23
Hlavní město Praha	0,10	0,11	0,09	0,08	0,07	0,07	0,06	0,09	0,08

Tabulka 8: Podíl SPO PNZ v lokalitách segregace na celkovém počtu SPO PNZ v kraji

kraj	2015_12	2016_12	2017_12	2018_12	2019_12	2020_12	2021_12	2022_12	2023_12
Ústecký kraj	39,87%	43,56%	50,77%	52,16%	53,66%	55,68%	58,55%	63,24%	54,88%
Moravskoslezský kraj	35,12%	38,54%	42,57%	46,98%	48,95%	49,03%	50,15%	56,74%	49,48%
Karlovarský kraj	21,49%	28,15%	39,30%	40,48%	36,65%	33,30%	29,81%	36,55%	31,39%
Jihomoravský kraj	23,61%	26,91%	30,35%	33,22%	34,66%	33,66%	36,40%	35,99%	31,25%
Liberecký kraj	17,19%	21,73%	25,66%	24,97%	24,03%	26,77%	27,58%	32,88%	29,45%
Olomoucký kraj	22,24%	24,98%	29,00%	29,53%	30,97%	29,60%	26,95%	38,74%	27,41%
Královéhradecký kraj	18,13%	22,05%	26,93%	20,59%	21,17%	21,45%	19,05%	26,91%	21,87%
Kraj Vysočina	17,63%	20,83%	19,71%	15,42%	17,13%	17,90%	19,85%	21,99%	18,91%
Středočeský kraj	17,20%	20,27%	23,60%	20,88%	20,33%	18,74%	17,69%	23,50%	18,07%
Pardubický kraj	15,36%	16,59%	18,31%	17,60%	14,12%	12,41%	12,28%	15,52%	16,05%
Jihočeský kraj	18,40%	17,78%	21,94%	15,96%	8,68%	9,60%	9,06%	20,95%	15,67%
Zlínský kraj	16,25%	16,96%	22,78%	21,56%	21,30%	16,52%	18,62%	24,39%	15,65%
Plzeňský kraj	21,22%	20,98%	18,38%	12,54%	13,36%	13,99%	15,72%	16,65%	15,22%
Hlavní město Praha	7,00%	8,16%	8,03%	7,68%	6,56%	5,46%	4,37%	7,14%	5,71%

Obrázek 2: Ostravsko: územní polarizace lokalit s potřebou desegregace (červené terče) a vysokou mírou absorpční kapacity (zelené terče)

V. Literatura

Sýkora, L. (2023a) Metodika identifikace a hodnocení lokalit segregace (základní modul). Univerzita Karlova, Přírodovědecká fakulta, Katedra sociální geografie a regionálního rozvoje, Centrum pro výzkum měst a regionů, 26 s.
[https://www.mpsv.cz/cms/documents/7fc90ebf-dda8-1f3f-7f2f-](https://www.mpsv.cz/cms/documents/7fc90ebf-dda8-1f3f-7f2f-08199d03f0da/Metodika+identifikace+a+hodnocen%C3%AD+lokalit+segregace.pdf)

[08199d03f0da/Metodika+identifikace+a+hodnocen%C3%AD+lokalit+segregace.pdf](https://web.natur.cuni.cz/~sykora/pdf/seg/Sykora_2023_Metodika_identifikace_lokalit_segregace.pdf),
https://web.natur.cuni.cz/~sykora/pdf/seg/Sykora_2023_Metodika_identifikace_lokalit_segregace.pdf

Sýkora, L. (2023b) Metodika stanovení absorpční kapacity lokalit a hodnocení absorpční kapacity na úrovni měst, obcí a regionů. Univerzita Karlova, Přírodovědecká fakulta, Katedra sociální geografie a regionálního rozvoje, Centrum pro výzkum měst a regionů, 29 s.

https://web.natur.cuni.cz/~sykora/pdf/seg/Sykora_2023_Metodika_stanoveni_absorpcni_kapacity.pdf

Sýkora, L. (2024) Hodnocení regionálního rozložení investic do vzdělávací infrastruktury Integrovaného regionálního operačního programu 2014-2020. Závěrečná zpráva. Univerzita Karlova, Přírodovědecká fakulta, Katedra sociální geografie a regionálního rozvoje, Centrum pro výzkum měst a regionů, 132 s.

https://irop.gov.cz/getmedia/e85ce574-3351-4a8d-a794-b47ab5bd9032/Zaverecna-zprava-HRRIVI-IROP-2014_2020.pdf.aspx,
<https://irop.gov.cz/cs/ostatni/doporucene/evaluace-irop/reg-rozmisteni-investic-vzdelavaci-infrastruktura>

Závěrečná doporučení

Prostřednictvím datové sady využití v interaktivní online mapové a datové aplikaci „Lokality sociálního vyloučení a segregace 2015-2023“ získává MMR ČR nástroj kvalitativně mnohonásobně překračující zadání, který byl připraven na základě nových dat a analytických postupů.

Z hlediska prevence segregace, zmírňování důsledků sociálního vyloučení a segregace a snižování míry sociálního vyloučení a segregace doporučujeme:

- pravidelnou každoroční aktualizaci datové sady;
- zprostředkování dat uživatelům prostřednictvím vizualizace ve formě mapové a datové aplikace mapy segregace;
- využití dat a mapové a datové aplikace pro podporu zlepšování prostředí v lokalitách s riziky segregace a sociálního vyloučení a pro možnost poskytovat bydlení pro každodenní život lidem, domácnostem a skupinám ohroženým sociálním vyloučením mimo identifikované lokality segregace a sociálního vyloučení.

Z pohledu dalšího rozvoje hodnocení segregace doporučujeme:

- zpracovat a využívat typologii SO ORP a obcí podle míry sociálního vyloučení a segregace (viz využití typologie v Hodnocení regionálního rozložení investic do vzdělávací infrastruktury Integrovaného regionálního operačního programu 2014-2020 (Sýkora 2024));
- jednat s Českým statistickým úřadem (ČSÚ) o poskytování individuálních a na úrovni adresních bodů geolokalizovaných dat o populaci pro potřeby podrobných územních analýz a hodnocení;
- do dalších let zajistit součinnost s MPSV ČR ohledně poskytování individuálních a na úrovni adresních bodů geolokalizovaných dat o populaci SPO PNZ;
- využít možnosti územní vizualizace koncentrací SPO PNZ (počtu a podílu na obyvatelstvu, tj. dat o SPO PNZ a počtech obyvatel) pro zajištění cílů desegregace a zlepšování životních podmínek v segregovaných lokalitách.

Ministerstvo pro místní rozvoj

Staroměstské náměstí 6

110 15 Praha 1

Tel.: +420 224 861 111 (ústředna)

Fax.: +420 224 861 333 (centrální)

www.mmr.cz